

Etilist. kts 113/29. J. 1989

OULUN YLIOPISTO
Historian laitos

KAIVAUSKERTOMUS

TORNIO, LAIVAJÄRVI, RAKANMÄKI

1987 (RM-87)

SISÄLLYS	SIVU
ARKISTOTIEDOT	2
JOHDANTO	3
- Tutkimushistoria	
- Kaivaustekniikka	
- Rahoitus	
KAIVAUSALUEEN SYSTEMAATTINEN ESITTELY	4
- I Ö-ALUEEN LAAJENNUS	4
- II H-ALUE	5
- III KUOPPA	5
- IV G-ALUE	6
- V RÖYKKIÖ PALSTALLA 30:8	7
- VI RÖYKKIÖ n:o IV	7
- VII RÖYKKIÖ n:o V	9
YHTEENVETO	10
LIITELUETTELO	12
ESINELUETTELO	
- Karttaluettelo	
- Kuvaluettelo	
LIITTEET	
- Löytöluettelo	
- MV-kaivauskuvat	
- <i>peruskarttaote</i>	
- Karttakopiot 1-13	

TORNIO, LAIVAJÄRVI, RAKANMÄKI (RM-87)

Rautakautinen asuinpaikka- ja röykkiötutkimus 3.-28.8.1987

ARKISTOTIEDOT

Kaupunki:	Tornio
Kylä:	Laivajärvi
Tilat:	30:24, om. Hannes Junnila; 30:11, om. Anni Salmi; 30:8, om. Kalle Kannainen
Peruskartta:	~~2451~~ ⁵⁴ 06 Kyläjoki
Koordinaatit:	x=0417, y=1619, z=n.15-20
Kiintopiste:	Rajakivi x=0420, y=1618, z=23,273
Arkistotiedot:	Tarkastus, Cleve 1955 Inventointi, Erä-Esko 1962 Kaivauskertomus, Koivunen & Mäkivuoti 1985 Kaivauskertomus, Mäkivuoti 1986
Aikaisemmat löydöt:	KM 24206, 24207:1-51, 24208:1-122
Löydöt:	KM 24209:1 - 90
Kaivausdiat:	252 kpl
Luettelointidiat:	-
MV-kuvat:	177 kpl
MV-luettelointikuvat:	-
Kartat:	13

JOHDANTO

Tutkimushistorian ja arkistotietojen osalta ks. Pentti Koivusen ja Markku Mäkivuotin kaivauskertomusta vuodelta 1985 ja Markku Mäkivuotin kaivauskertomusta vuodelta 1986 Museoviraston topografisessa arkistossa.

Oulun yliopiston historian laitos jatkoi kesällä 1985 ja 1986 aloittamiaan kaivauksia Rakanmäen alueella. Kesän 1987 tutkimusten painopiste oli ns. alemmalla terassilla sekä röykkiöalueella. Tutkimuksia jatkettiin Ö-alueella, jota laajennettiin, samoin G-aluetta laajennettiin. Uusina kohteina tutkittiin H-alue ja 'kuoppa'. Näiden tasokai-vausalueiden lisäksi avattiin kolme röykkiötä, joista kaksi oli rakan alueella ja yksi metsäpalstan 30:8 alueella (ks. kartta n:o 1).

Tutkimukset rahoitettiin seuraavasti: Oulun yliopisto myönsi opiskelijoiden kaivausharjoitteluun 10.000 mk, historian laitos käytti lisäksi tuntipalkkio-, matka-, päiväraha- ym. kuluihin 10.000 mk. Sekalaisia menoja varten varattiin laitospäärä rahaa 2.000 mk. Tornion kaupungilta saatiin lisäksi 15.000 mk avustus, jolla katettiin työnjohdon palkkakustannuksia. Nuorten työttömien palkkaukseen kaivajiksi saatiin Tornion kaupungin myöntämää nuorten työllistämistukea, jolla voitiin palkata 10 nuorta kaivaustyöntekijöiksi.

Kaivaukset kestivät 3.-28.8.1987 välisen ajan. Tutkimuksen vastuullisena johtajana oli FM Markku Mäkivuoti, FM Katrimaija Mäkivuoti oli apujohtajana fil.yo Mika Sarkkisen kanssa. Heidän vastuullaan oli opiskelijoiden ohjaus, kaivauksen tekninen johtaminen ja dokumentointi. Tutkimusavustajina olivat lisäksi fil.yo Matti Enbuska ja fil.yo Tommy Ukkola. Kaivauksille osallistui myös kolme arkeologian opiskelijaa, jotka avustivat dokumentointitehtävissä. Käytännön järjestelyissä saatiin lisäksi apua Tornionlaakson maakuntamuseolta.

Koordinaattijärjestelmän pohjana oli v. 1985 laadittu koordinaatisto (ks. tarkemmin v. 1985 kaivauskertomus). Kaivetut kohteet ruudutettiin 2x2 metrin ruutuihin, röykkiöt kaivettiin sektoreittain ja puolittamalla. Korkeuskiintopisteenä käytettiin rajapyykkiä kohdassa $x=0420$, $y=1618$, $z=23,273$, josta saatiin korkeudet kaivausalueiden kiintopisteille (ks. kartta n:o 1). Kartoissa ja muussa dokumentointimateriaalissa esiintyvät korkeudet ovat tämän johdosta suhteellisia korkeuksia.

Kaikki esinemateriaali sekä näytteet talletettiin joko ns. löytöinä (erittäin tarkat löytötiedot) tai ruudun ja kerroksen tarkkuudella

(massalöydöt). Kaivaustekniikkana oli edetä kerroksittain, jolloin kaivaminen tapahtui joko 5 tai 10 cm kerroksina. Myös ohuempia, n. 3 cm kerroksia käytettiin varsinkin rakenteita purettaessa. Röykkiöissä edettiin sektoreittain tai puolittamalla, poistamalla kivikerros kerrallaan. Kivikerroksena pidettiin kulloinkin näkyvää kivikerrosta, joka poistettiin aina dokumentoinnin jälkeen.

KAIVAUSALUEEN SYSTEMAATTINEN ESITTELY

Tutkimustuloksia ja rakenteita esiteltäessä ne on ryhmitelty useamman ruudun tai yhden rakenteen käsittäväksi kokonaisuudeksi. Käsittely jakaantuu tämän johdosta seuraaviin kokonaisuuksiin:

- I Ö-alueen laajennus
- II H-alue
- III Kuoppa
- IV G-alue
- V Röykkiö palstalla 30:8
- VI Röykkiö n:o IV
- VII Röykkiö n:o V

Ks. alueiden sijaintia maastollisesti kartta n:o 1.

I Ö-ALUEEN LAAJENNUS

Ö-alueen laajennuksen valinta tasokaivausalueeksi tapahtui vuonna 1986 tehtyjen havaintojen perusteella (ks. v. 1986 kaiv.kert., s. 7-8). Myös havainnot jo v. 1985 koeojassa suuntasivat kaivausta tälle alueelle (ks. v. 1985 kaiv.kert., s. 9).

Alue kaivettiin tasokaivauksena niin, että pyrittiin samalla kertaa tekemään havaintoja mahdollisimman suurella samaan tasoon kaivetulla alueella. Alueella oli Rakanmäelle tyypillinen, lähes yhtenäinen 5-15 cm paksu kulttuurikerros, joka oli rikkoontunut äestysurien kohdalta. III kerroksen poistamisen jälkeen vastaan tuli puhdas pohjahiekka.

Ensimmäisessä tasossa tuli alueella vastaan selviä palaneen hiekan keskittymäalueita, palaneita kiviä sekä hiiltä selvinä keskittyminä, ruutujen $x=46$, $y=2-6$; $x=50$, $y=6-8$ ja $x=48$, $y=8$ alueilla (ks. kartat 2 ja 3). Toisessa tasossa alueella erottui selvästi kolme palaneiden kivien keskittymäaluetta sekä yksi palaneen hiekan ja hiilen keskittymäkohta. Lisäksi alueella oli siellä täällä pieniä hiilikeskittyymiä. Palaneet kivet eivät muodostaneet selvää liesikiveystä muualla kuin ruudun $x=46$, $y=6$ alueella. Pääosin palaneet kivet olivat levinneet varsin laajalle alueelle ja ovat ilmeisesti peräisin hajonneista liesistä (ruutujen $x=46-48$, $y=2$ alue, ks. lähemmin kartta n:o 4).

Mainittua mahdollista liesikiveystä lukuunottamatta ei alueelta pystytty hahmottamaan merkkejä mistään pysyvämmistä rakenteista. Kuonan ja savitiivisteiden lisäksi merkittävimmät löydöt olivat kappale tuluskiveä (sopii yhteen löydön KM 24208:55 kanssa) sekä kappale pronssispiraalia.

II H-ALUE

H-alueen valinta kaivausalueeksi tapahtui maastossa tehtyjen ulkoisten havaintojen perusteella. Alueen tasaisuus sekä se, että alueella ei kulkenut äestysuria olivat pääasiallisin syy valintaan, kuten myös se, että läheisissä äestysurissa oli havaittu runsaasti palanutta kiveä.

Alueella oli tyypillinen 5-10 cm paksu kulttuurikerros, noen ja hiilen värjäämä. Lisäksi alueella oli laajoja palaneen hiekan alueita sekä voimakkaita hiilikeskittyymiä esim. ruudun $x=32$, $y=16$ alueella samoin kuin ruudun $x=34$, $y=18$ alueella. (Ks. kartat 5 ja 6)

Alueelta ei tehty löytöjä eikä sieltä löydetty myöskään merkkejä kiinteistä rakenteista. Kulttuurikerroksen paksuus osoitti ainoastaan jonkin tasoista inhimillistä toimintaa tapahtuneen alueella.

III KUOPPA

Metsäpalstan 30:8 inventoinnin yhteydessä sieltä tavattiin useita

erikokoisia painumia. Oli luultavaa, että alueelta on löydettävissä merkkejä asuinpaikkajäännöksistä, koska niitä oli löydetty palstaa 30:8 ympäröiviltä äestetyiltä metsäpalstoilta. Tämän vuoksi päätettiin yksi kuopanne tutkia koekaivausluonteisesti. (Ks. kartta n:o 1)

Maastossa erottui tällä kohtaa selvä painanne, joka oli noin metrin halkaisijaltaan. Turpeenpoiston jälkeen oli jo nähtävissä, että kuopanteen ympäristö on voimakkaasti hiilen värjäämä sekä palaneen hiekan ympäröimä (ks. kartta n:o 7). Kuopanne tutkittiin puolittamalla, ja voitiin todeta kyseessä olevan pienen kuoppalieden. Kuopanteen täyttivät palanut hiekka, palaneet kivet ja hiili (ks. kartta n:o 7). Kivet olivat hieman nyrkkiä suurempia ja ne oli ladottu erittäin tiukkaan. Rakenne muistutti aikaisempina vuosina tutkittuja kuoppaliesiä (vrt. esim. v. 1986 kaiv.kert., s. 5). Löytöjä ei rakenteesta tehty, mutta siitä saatiin hyvät radiohiilinäytteet.

IV G-ALUE

V. 1986 kaivauksissa tehtiin palstalle 30:11 kahden ruudun koekaivausalue, josta löydettiin osaksi äestysten hajottama liesikiveys (ks. v. 1986 kaiv.kert., s. 8-9). Koska näytti siltä, että alue olisi varsin mielenkiintoinen, päätettiin sitä laajentaa länteen.

Alueelta paljastui voimakkaasti hiilen värjäämä maa, ja melkein välittömästi turpeen alapinnalta löydettiin rautakuonaa. Lisäksi tavattiin palaneita kiviä sekä palaneen hiekan alueita. Aluetta rikkoivat pahasti äestysurat. Palaneet kivet ja hiili keskittyivät pääasiassa ruutujen x=-18- -20; y=150-152 alueille (ks. kartat 8-9). Alueelta löydetyt palaneet kivet eivät muodostaneet selvää rakennetta, mahdollisesti kysymyksessä saattoi olla hajonnut liesikiveys. Mitään muuta rakenteeseen viittaavaa alueelta ei löydetty. Pääasiallisin löytömateriaali olivat rautakuona ja palanut luu, jota löydettiin Rakanmäen olosuhteita ajatellen varsin runsaasti. (ks. löytöluettelo, KM 24209:) Mahdollisesti G-alueen jäännökset liittyvät laajempaan kokonaisuuteen, jonka tutkimiseen ei kuitenkaan ajanpuutteen vuoksi voitu ryhtyä.

V RÖYKKIÖ PALSTALLA 30:8

Metsäpalstan 30:8 aluetta inventoitaessa kiinnitettiin huomio kivi-röykkiöön, joka oli tullut näkyviin sen jälkeen, kun myrskyn kaatamat puut oli talven 1986-1987 aikana korjattu pois. Kun lisäksi v. 1986 oli kaatuneen puun juurakossa tavattu ilmeinen hajonnut kuoppaliesi aivan röykkiön välittömässä läheisyydessä, päätettiin röykkiön alueelle avata 5x5 metrin suuruinen kaivausalue (ks. kartat 1 ja 10 sekä v. 1986 kaiv.kert., s. 9).

Röykkiön ytimenä oli viiden suuren kiven muodostama arkkumainen rakenne, jonka ympärille ja keskelle röykkiö oli kasattu maasta ja kivistä niin, että se muodosti kekomaisen kasan. Ensimmäisen kiviker-ran jälkeen röykkiö koostui karkearakeisesta hiekasta ja siinä harvakseltaan olevista kivistä. Osa röykkiön kivistä oli palaneita. Röykkiön ympäristö oli voimakkaasti hiilen värjäämää, siellä täällä oli lisäksi voimakkaampi hiililäikkä ja hieman palanutta hiekkaa. Myös arkkumaiseen rakenteeseen kuuluvien viiden suuren kiven alla maa oli selvästi hiilen värjäämää. Rakenne vaikutti varsin nuorelta, jota vahvisti löydetty pyöreä messinkipellinpalanen (ks. löytö KM 24209:44). Ilmeisestikään kyseinen rakenne ei ole esihistoriallinen, vaan liittyy alueella tapahtuneeseen myöhempään toimintaan. Tähän on viitteitä myös perimätiedon puolelta; alueella kerrotaan olleen torppa 1600-1700 luvuilla. Tähän toimintaan liittyy myös v. 1986 hiilinäytteen HEL-2431 tulos 550 ± 100 .

VI RÖYKKIÖ n:o IV

Vuoden 1987 päätehtävä oli kahden röykkiön tutkiminen rakan alueella. Kahdeksasta röykkiöstä valittiin kaksi röykkiötä: IV ja V. Nämä röykkiöt sijaitsevat lähekkäin ja ovat molemmat selviä kraateriröykkiötä. Näiden röykkiöiden valintaan vaikutti pääasiassa kaksi seikkaa: ensinnäkin röykkiöt olivat kooltaan sellaisia, että niiden tutkiminen oli mahdollista käytettävissä olleen ajan puitteissa. Toisena valintaan vaikutti myös se, että metsänhakkuun yhteydessä röykkiöiden ylitse oli ajettu metsätraktorilla, jolloin niiden rakenne oli hieman kärsinyt, ja röykkiöt haluttiin saattaa alkuperäiseen

asuunsa.

Röykkiö n:o IV kohosi rakan pinnasta laakeana, halkaisijaltaan noin 5-metrisenä ja noin 60-70 cm korkeana kraateriröykkiönä. Röykkiön reunojen tarkka päättelyminen oli täysin mahdotonta, koska röykkiön kasaamiseen oli käytetty vastaavankokoisia kiviä kuin mistä rakka muodostuu. Röykkiö tutkittiin puolittamalla se linjaa $x=29$ pitkin ja tutkimalla ensin pohjoisen puoleinen puolisko. Metodina oli aluksi poistaa kivikerta kerrallaan, jolloin kivikerta tarkoitti kulloinkin näkyvässä olevaa kiveystä. Työtä vaikeutti se, että mentäessä alaspäin muuttui röykkiön kasaamiseen käytetty kiveys hyvin pienikokoiseksi. Pintakiveyksen alapuolella oli siellä täällä päänkokoisia kiviä, mutta suurin osa röykkiöstä oli tehty nyrkinkokoisista mukulakivistä ja sepeliä muistuttavasta kiviaineksesta. Tämä kiveys poistettiin n. 20 cm paksuina kerroksina.

Röykkiöistä n:o 4 ei havaittu lainkaan rakenteeseen viittaavia merkkejä. Ainoastaan kraaterin kohdalla ja siitä itään aina paalulle $x=29$; $y=-67$ asti tuli kiveyksen seasta vastaan soran ja mullan sekainen alue, jonka laajuus oli pohjois-eteläsuunnassa noin 1,5 metriä ja länsi-itäsuunnassa noin 3 metriä, paksuutta alueella oli vajaat 50 cm. Tämä mullan ja hiekan sekainen maa-aines sisälsi palaneita luita, kaikkiaan 109,4 g (ks. löydöt 24209:2 - 4). Lisäksi samalta alueelta löydettiin kolme pronssista palopatinnan peittämää kaularenkaan katkelmaa, jotka ovat ilmeisesti osia avoimesta päihin kapenevasta kaularenkaasta. (ks. löytö KM 24209:1 a-c)

Muutoin röykkiö oli rakenteeton ja löydötön, ja sen rajaaminen ympäröivästä rakasta oli vaikeaa, lähes mahdotonta. Röykkiötä ympäröivää rakkaa tutkittiin kuitenkin vielä puoli metriä oletetun röykkiön reunan ulkopuolelta. Vastaavasti alkuperäisen maanpinnan tavoittaminen oli vaikeaa, koska röykkiö on ilmeisesti kasattu nousemaan suoraan rakasta, eikä sitä ole alettu kasata siten, että röykkiön kohdalta olisi ensin poistettu rakan kivet ja röykkiö olisi tehty vasta sen jälkeen. Röykkiö katsottiin pohjaankaivetuksi, kun oli tutkittu noin 20 cm alimman löytötason alapuolelle, josta oli tullut palaneita luita.

Tutkimuksessa pystyttiin selvästi osoittamaan, että kyseessä on polttohautaus, joka voidaan karkeasti, alustavan ajoituksen puitteissa, ajoittaa samanaikaiseksi läheisen asuinpaikan kanssa.

VII RÖYKKIÖ n:o V

Röykkiö n:o V oli halkaisijaltaan 6 metriä ja korkeutta sillä oli noin 70 cm. Kuten röykkiö n:o IV, myös röykkiö V kohosi suoraan rakasta, ja oli pohjoislaidaltaan lähes kiinni röykkiössä IV. Röykkiö oli kasattu samankokoisista kivistä kuin mistä rakka muodostuu ja sen keskellä oli pieni kraateri. Röykkiön tutkimisessa oli vastaavat vaikeudet kuin röykkiön IV tutkimisessa; rajautuminen sekä leveys- että syvyysuunnassa.

Röykkiö n:o V tutkittiin puolittamalla se niin, että puolituslinja halkaisi kraaterin pohjois-eteläsuunnassa. Ensimmäisessä vaiheessa tutkittiin röykkiön itäpuolisko. Pintakiveyksen poiston jälkeen röykkiön kiveys koostui hieman päätä pienemmistä kivistä, joiden välit oli täytetty nyrkinkokoisilla mukulakivillä. Röykkiöstä IV poiketen tästä röykkiöstä voitiin hahmottaa kivikerrat.

Erotuksena röykkiöstä IV tästä röykkiöstä tavattiin isommista kivistä tehty kehää muistuttava rakennelma, joka erosi selvästi muusta röykkiön kasaamiseen käytetystä kiveyksestä. Tämä 'kehärakennelma' oli selvimmin nähtävissä etelä- ja pohjoisreunoilla. Röykkiö ei sisältänyt muuta maa-ainesta kuin kiviä, eikä siitä tehty löytöjä. Röykkiö katsottiin kokonaan tutkituksi, kun oletetusta röykkiön reunasta oli edetty noin 50 cm rakkaan kauttaaltaan röykkiön ympäristössä. Pohjaankaivetuksi röykkiö katsottiin siinä vaiheessa, kun oli kaivettu reilut 40 cm ympäröivää rakanpintaa syvemmälle, jolloin oli läpäisty rakka, ja löytöjä ei ollut tavattu. Pohjataso, johon kaivaus lopetettiin, oli noin 20 cm syvemmällä kuin alimpien 'kehäkivien' alapinta.

Käytännössä voidaan todeta, että röykkiö n:o V on katsottava rakenteelliseksi röykkiöksi (kehäkiveys), ja ilmeisesti myös hautaröykkiöksi, josta ei kuitenkaan tavattu yhtään löytöä.

YHTEENVETO

Kesän 1987 kaivausten tulokset muistuttavat hyvin suuressa määrin aikaisempien vuosien, 1985 ja 1986, kaivaustuloksia. Merkit kiinteistä asutusjäänteistä Rakanmäen alueella ovat hyvin vähäiset. Ainoastaan lieviä viitteitä mahdollisista rakennuksista on nähtävissä.

Alue on kuitenkin erittäin mielenkiintoinen siinä suhteessa, että merkkejä oleskelusta on nähtävissä hyvin laajalla alueella. Kesän 1987 kaivaukset näyttävät lisäksi vahvistavan sitä käsitystä, että pääosa rakenteista ja löydöistä on löydettävissä ns. alemmalta terassilta. Kaivaukset vuonna 1987 osoittavat myös sen, että alueelta on löydettävissä merkkejä myös historiallisen ajan toiminnasta.

Esineistön osalta saatiin mielenkiintoinen lisä löytömateriaaliin luumateriaalin huomattavalla lisääntymisellä. Muita mielenkiintoisia löytöjä olivat pronssispiraalin kappale ja rautakuonan suuri määrä nimenomaan G-alueella. Mielenkiintoisin anti Rakanmäeltä on kuitenkin se, että harjun laella olevat röykkiöt voitaneen vuoden 1987 kaivausten jälkeen varmuudella määritellä haudoiksi. Se miten ne liittyvät vieressä olevaan asuinpaikkaan, on ainakin vielä tässä vaiheessa vailla täydellistä vahvistusta. Asuinpaikan lopulliseen luonteeseen ei v. 1987 kenttätutkimus antanut yksiselitteistä vastausta. Esim. röykkiöstä n:o IV saatavat ajoitustulokset eivät ole vielä valmistuneet (C-14 näytteet).

Tutkimuksen tässä vaiheessa Rakanmäen asuinpaikka- ja röykkiöalue voitaneen ajoittaa roomalaisaikaiseksi, tätä todistavat vuosien 1985 ja 1986 radiohiiliajoitustulokset. Röykkiö n:o IV on määriteltävissä roomalaisaikaiseksi ainoastaan alustavan esineanalyysin avulla.

Kaikkiaan on Rakanmäen alueella tutkittu pohjaan 752 m², josta v. 1985 osuus on 168 m², v. 1986 osuus 278 m² ja v. 1987 osuus 306 m² mukaanlukien röykkiökaivaukset. Asuinpaikan koko laajuus voidaan katsoa selvitetyn ja sen rajoina voidaan pitää palaneiden kivien levintäaluetta (ks. kartta 1). Mikäli tutkimuksia Rakanmäen alueella tullaan jatkamaan, on niiden painopiste jatkossa äestämättömällä

alueella ja etupäässä ns. alemman terassin alueella.

Tutkimuksissa talteenotettu esineistö on luetteloituna Kansallismuseon päänumeroille (v. 1984, KM 24206, v. 1985, KM 24207, v. 1986 KM 24208 ja v. 1987, KM 24209). Esineistö on konservoituna säilytteillä Oulun yliopiston historian laitoksen arkeologian laboratoriossa, jossa myös kaivauksilta otetut näytteet ovat säilytteillä, osa analysoitavana ja analysoituna. Vuoden 1987 osalta löytöjen konservoinnista on vastannut tutkimusamanuenssi Maija Derestorp. Esineluetteloinnista, kuvamateriaalin työstämisestä ja muusta dokumentoinnista ovat vastanneet FM Katrimaija Mäki vuoti ja FM Markku Mäki vuoti. Kartat on piirtänyt puhtaaksi Irene Ryyppö.

Oulussa, 9. maaliskuuta 1989

Markku Mäki vuoti

vs. opintosihteeri

LIITELUETTELO**Mustavalkoiset kaivauskuvat:**

1. Yleiskuva tasokaivausalueelle.
2. Ö-alueen laajennus 2. tasossa.
3. Yleiskuva. Edessä H-alue, oikealla Ö-alueen laajennus, takana röykkiöalue.
4. Hajonnut liesi ruudussa $x=46$; $y=2$, Ö-alueen laajennus, 2. taso.
5. Soikean tuluskiven kappale in situ.
6. H-alue 1. tasossa.
7. Kuoppa, länsiprofiili.
8. Kuoppa, itäpuoli kaivettu puhtaaseen maahan, länsipuoli 1. tasossa.
9. Röykkiö IV. Eteläpuoli puhdistettu, pohjoispuolesta poistettu 1 kivikerta.
10. Röykkiö IV eteläprofiili.
11. Löytö KM 24209:1 kaularenkaan katkelma röykkiössä IV in situ.
12. Röykkiö IV pohjaan kaivettuna.
13. Röykkiö V, itäpuolesta poistettu 2 kivikertaa.
14. Röykkiö V, itäpuolesta poistettu 1 kivikerta.
15. Röykkiö V länsiprofiili.
16. Röykkiö V pohjaan kaivettuna.
17. Röykkiöt IV ja V entisöityinä.
18. Yleiskuva G-alueelle.
19. G-alue 1. tasossa.
20. Röykkiö palstalla 30:8, pohjoispuolesta poistettu 1 kivikerta.
21. Röykkiö palstalla 30:8 puhdistettuna, ennen kivien poistoa.
22. Röykkiö palstalla 30:8. Viiden suuren kiven muodostama arkkumainen rakenne.

Kartat merkkiselityksineen

Peruskarttaotteen pienennös

1. Yleiskartta 1:500
2. Tasokartta Ö-alue, 1. taso 1:20

3. Tasokartta C-alue, 1. taso 1:20
4. Tasokartta Ö-alue, 2. taso 1:20
5. Tasokartta H-alue, 1. taso 1:20
6. Tasokartta H-alue, 1. taso 1:20
7. Profiilikartta-tasokartta, "Kuoppa", 1. taso 1:20
8. Tasokartta G-alue, 1. taso 1:20
9. Tasokartta G-alue, 2. taso 1:20
10. Röykkiö palstalla 30:8, 1. taso 1:20
11. Pintavaaituskartta C- ja Ö-alueiden laajennukset 1:100
12. Pintavaaituskartta "Kuoppa" ja G- ja H-alue 1:100
13. Pintavaaituskartta Röykkiöt IV ja V sekä röykkiö palstalla 30:8 1:100

Esineluettelo: Esineet 1 - 90

Diat: 252 kpl

Mustavalkoiset kuvat: 177 kpl

Tornio- Laivajärvi- Rakanmäki 1987

1. Yleiskuva tasokaivausalueelle. Suunta 100/400
Kuva: Katrimajja Mäki vuoti.

3. Yleiskuva. Edessä H-alue, oikealla ö-alueen laajennus, takana rökkiöalue. Suunta 300/400. Kuva: Katrimajja Mäki vuoti.

2. Ö-alueen laajennus 2. tasossa. Suunta 350/400. Kuva: Tommy Ukkola.

4. Hajonnut liesi ruudussa $x = M6, y = 2$, Ö-alueen laajennus. 2. taso. Suunta 0/400. Kuva: Markku Mäki vuoti.

6. H-alue 1. tasossa. Kuva: Katrimaija Mäkivuoti. Suunta: 200/400.

8. Kuoppa, itäpuoli kaivettu puhtaaseen maahan, länsipuoli 1. tasossa. Suunta 0/400. Kuva Markku Mäkivuoti.

10. Röykkiö IV eteläprofiili. Suunta 200/400. Kuva: Katrimaija Mäki vuoti.

12. Röykkiö IV pohjaan kaivettuna. Suunta 100/400.
Kuva: Katrimaija Mäki vuoti.

14. Röykkiö V, itäpuolesta poistettu 1 kivikerta. Suunta 0/400
Kuva: Markku Mäki vuoti.

16. Röykkiö V pohjaan kaivettuna. Suunta 350/400
Kuva: Katrimaija Mäki vuoti.

17.

Röykkiöt IV ja V entisöityinä.
Suunta 250/400. Kuva: Markku
Mäkivuoti

18. yleiskuva G-alueelle. Suunta 300/400.
Kuva: Katrimaija Mäkivuoti.

19. G-alue 1. tasossa. Suunta 100/400.
Kuva: Katrimaija Mäkivuoti.

Tornio- Laivajärvi- Rakanmäki 1987

20.
Röykkiö palstalla 30:8,
pohjoispuolesta poistettu
1 kivikerta. Suunta 200/400.
Kuva: Katrimaija Mäki vuoti

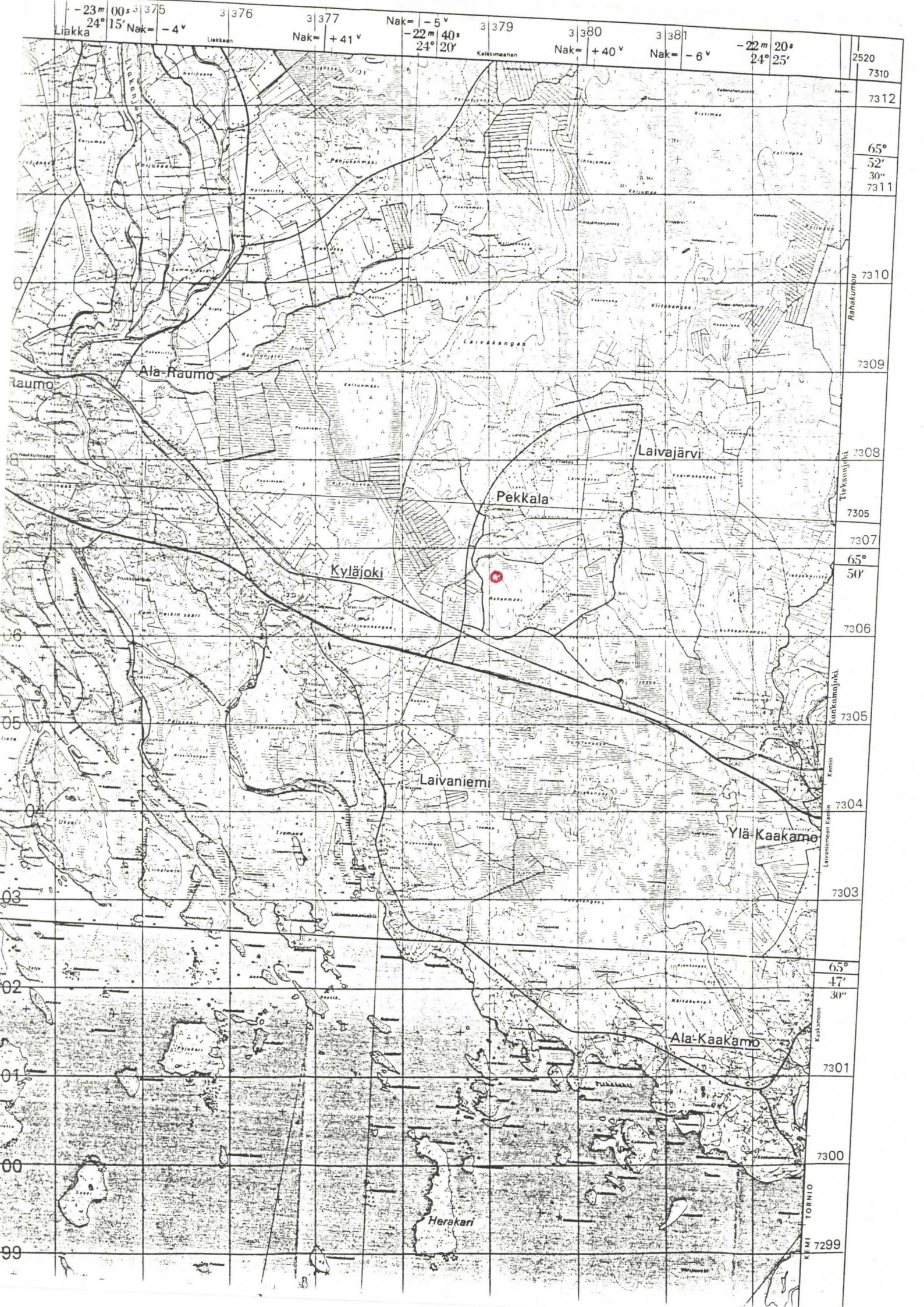
21 Röykkiö palstalla 30:8
puhdistettuna, ennen
kivien poistoa. Suunta
200/400. Kuva: Katrimaija
Mäki vuoti.

22.
Röykkiö palstalla 30:8.
Viiden suuren kiven muo-
dostama arkkumainen ra-
kenne.
Suunta 200/400. Kuva: Katri-
maija Mäki vuoti.

-23m 00s 3 375
Liikka 24° 15' Nak= -4°

3 376
Liikka
Nak= +41°

3 377
Nak= -5°
-22m 40s
24° 20'

3 379
Kalkkimaan
Nak= +40°

3 380
Nak= -6°
-22m 20s
24° 25'

2520
7310
7312
65°
52'
30"
7311

7310
7309

7308
7305
7307

65°
50'
7306

7305
7304

7303

65°
47'
30"

7301

7300

7299

Raumo

Ala-Raumo

Kylaajoki

Pekkala

Laivajärvi

Laivaniemi

Ylä-Kaakamo

Ala-Kaakamo

Herakari

Rahakumpu

Tieksonjoki

Kaakamojoki

Kemmi

Laivaniemen Kemmi

Kaakamo

KEMI
TORNIO

TORNIO

Rakanmäki

Tasokartta

C-alue

taso I

4.8. 1987

kartta 3

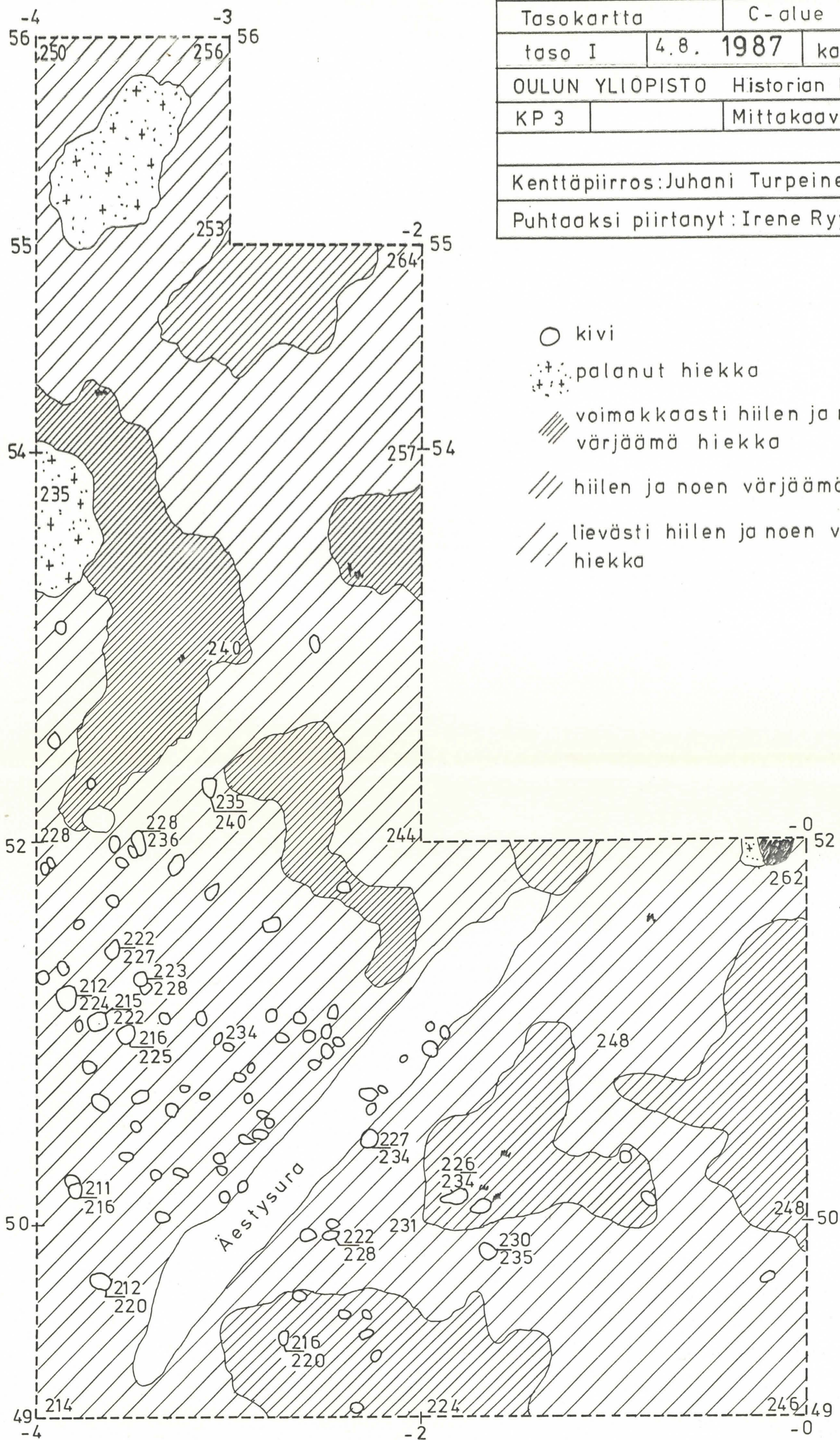
OULUN YLIOPISTO Historian laitos

KP 3

Mittakaava 1:20

Kenttäpiirros: Juhani Turpeinen

Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

TORNIO

Rakanmäki

Tasokartta

H-alue

taso I

12.8

1987

kartta 5

OULUN YLIOPISTO

Historian laitos

KP 3

Mittakaava 1:20

Kenttäpiirros: Timo Ylimaunu

Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö

○ kivi

⊕ palanut kivi

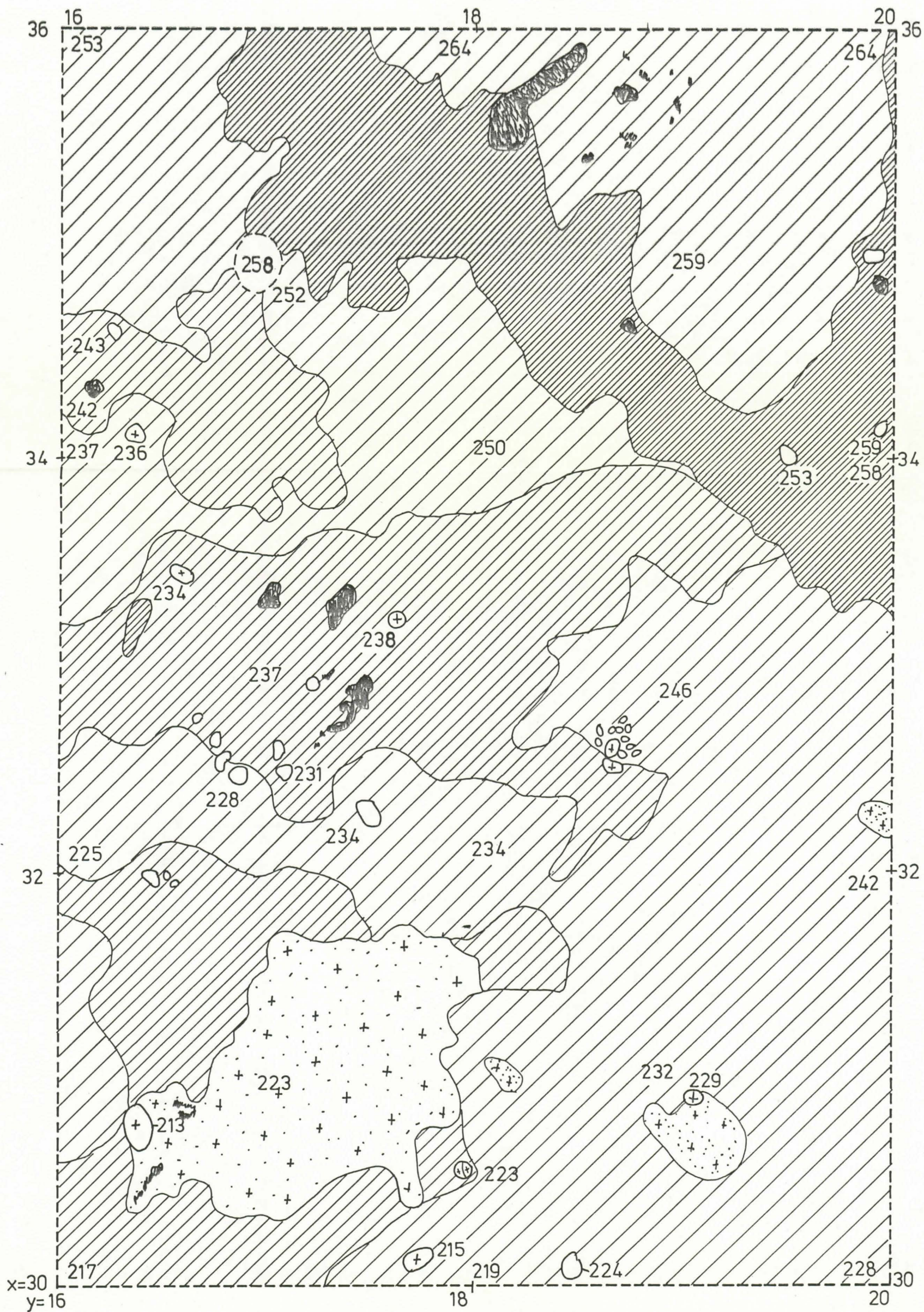
■ hiili

⊕ palanut hiekka

/// voimakkaasti hiilen ja noen värjäämä hiekka

/// hiilen ja noen värjäämä hiekka

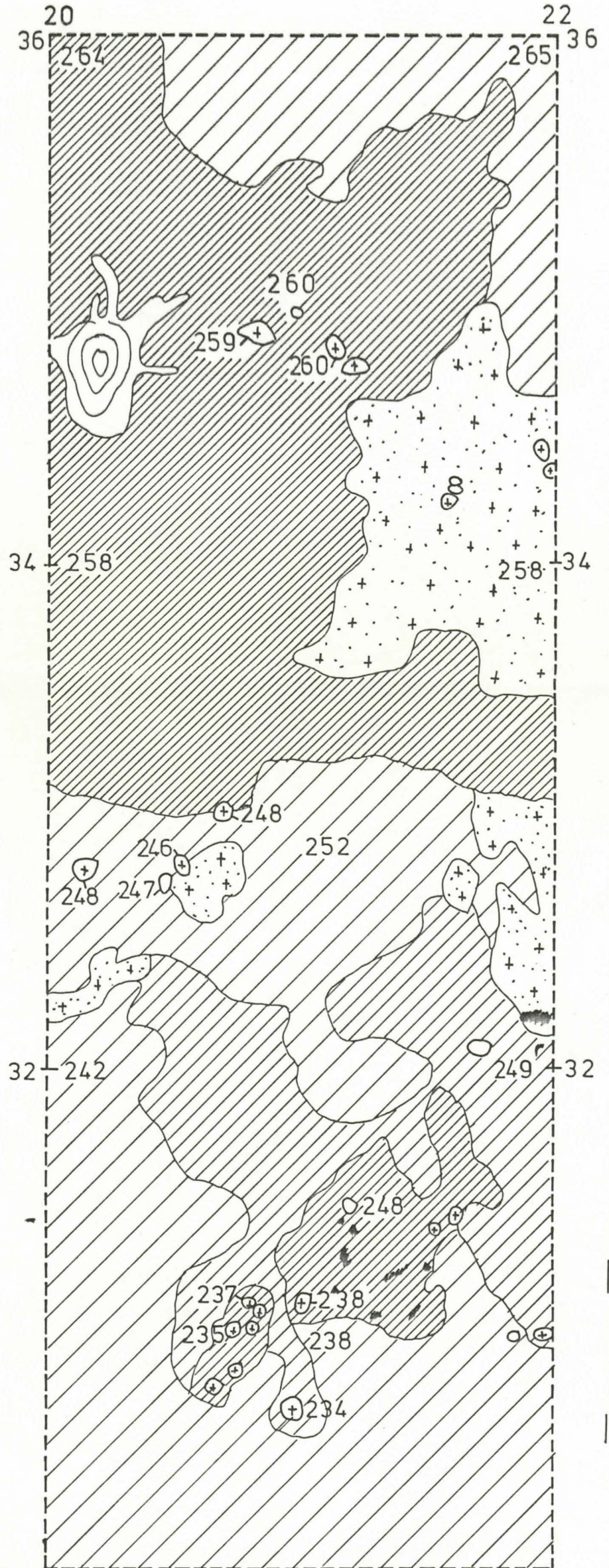
/// lievästi hiilen ja noen värjäämä hiekka

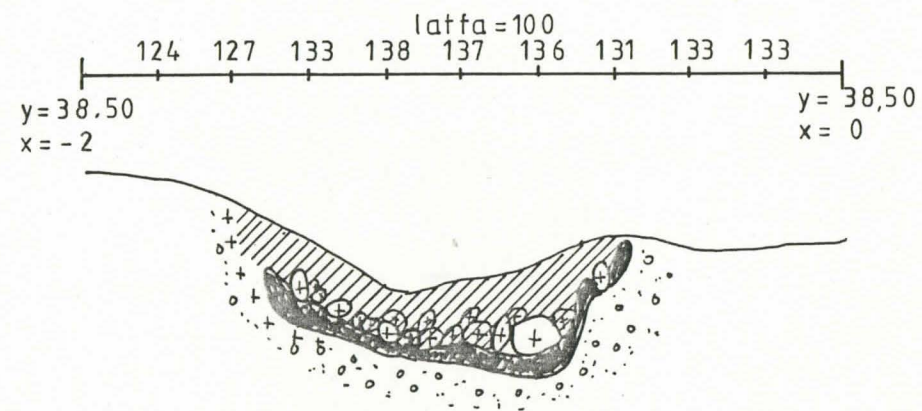
TORNIO		Rakanmäki	
Tasokartta		H - alue	
taso I	13.8.1987	kartta 6	
OULUN YLIOPISTO		Historian laitos	
KP 6		Mittakaava 1:20	
Kenttäpiirros: Timo Ylimaunu			
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö			

- kivi
- ⊕ palanut kivi
- # hiili
- + palanut hiekka
- ☉ kanto
- /// voimakkaasti hiilen ja noen värjäämä hiekka
- /// hiilen ja noen värjäämä hiekka
- /// lievästi hiilen ja noen värjäämä hiekka

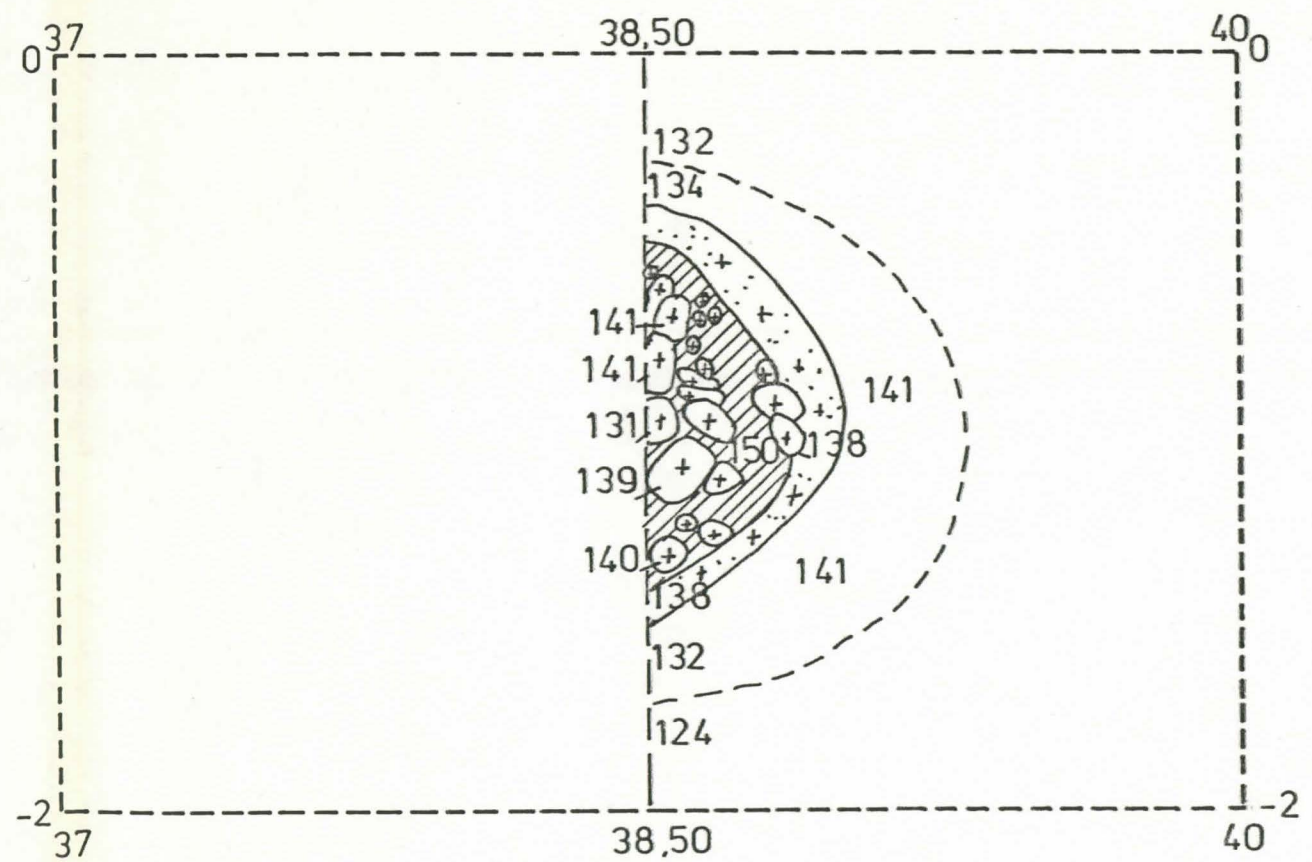
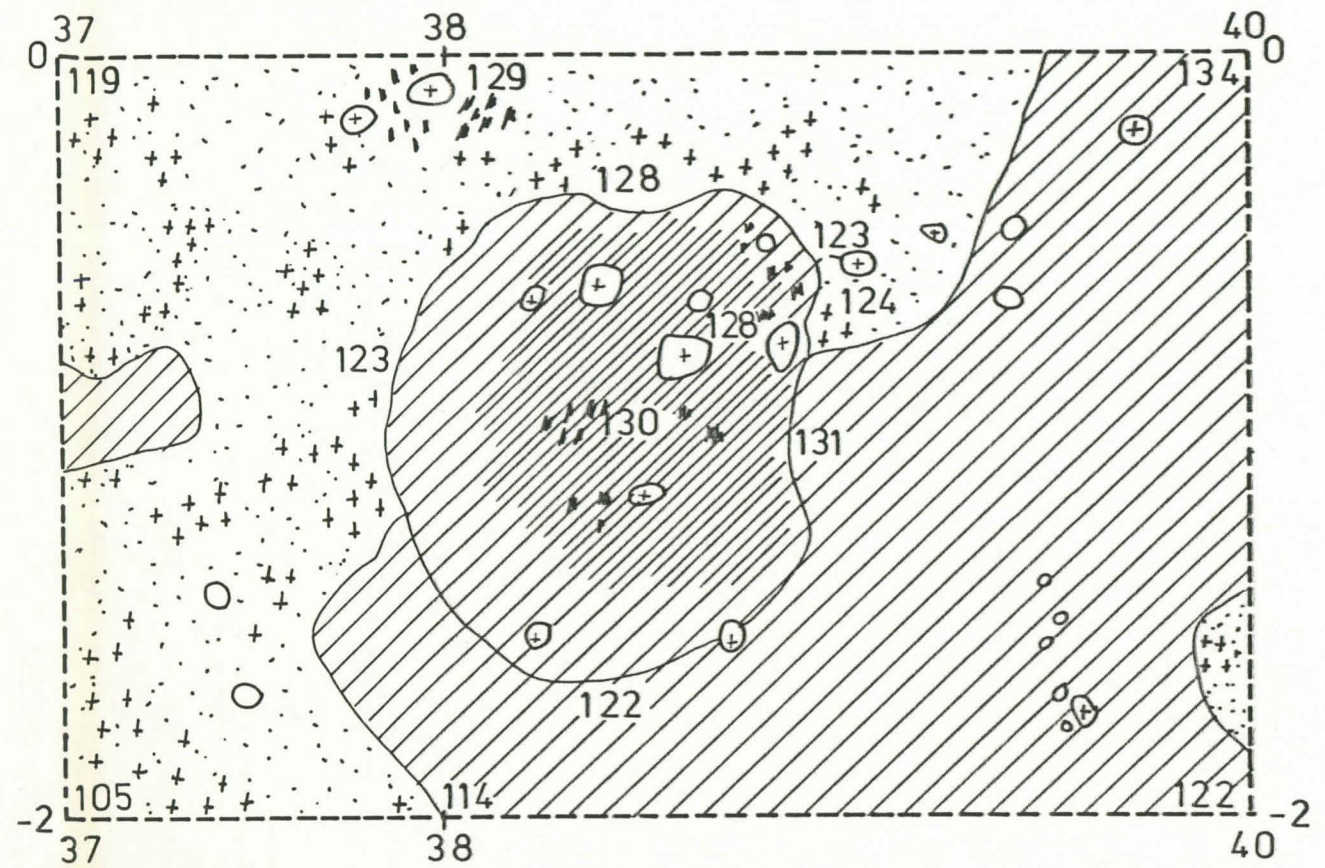

TORNIO		Rakanmäki	
Profiili - tasokartta		kuoppa	
taso I	1987	kartta 7	
OULUN YLIOPISTO		Historian laitos	
KP 6		Mittakaava 1:20	
Kenttäpiirros: Matti Enbuska			
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö			

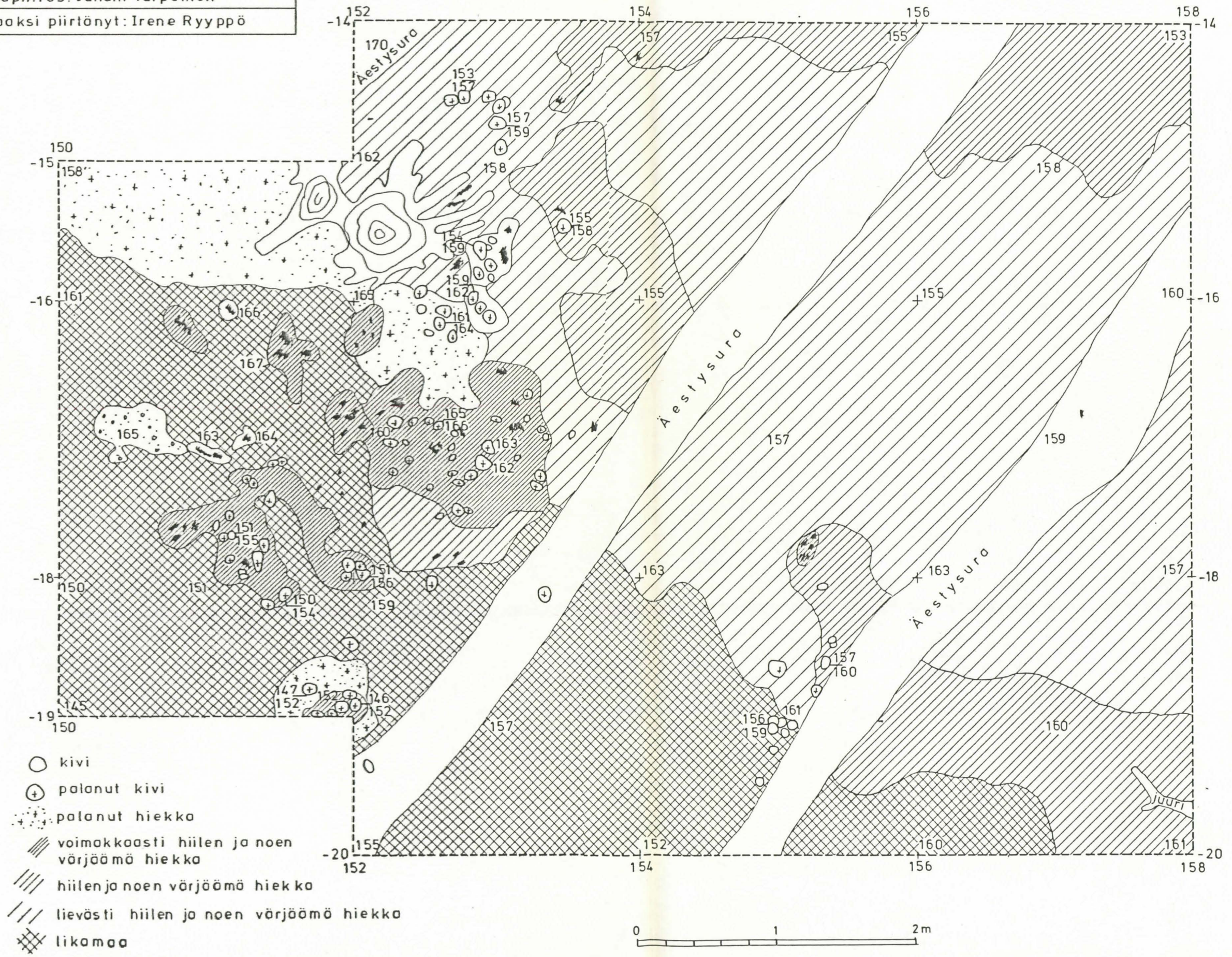

- kivi
- ⊕ palanut kivi
- hiili
- + palanut hiekka
- sora
- /// hiilen ja noen värjäämä hiekka
- //// voimakkaasti hiilen ja noen värjäämä hiekka

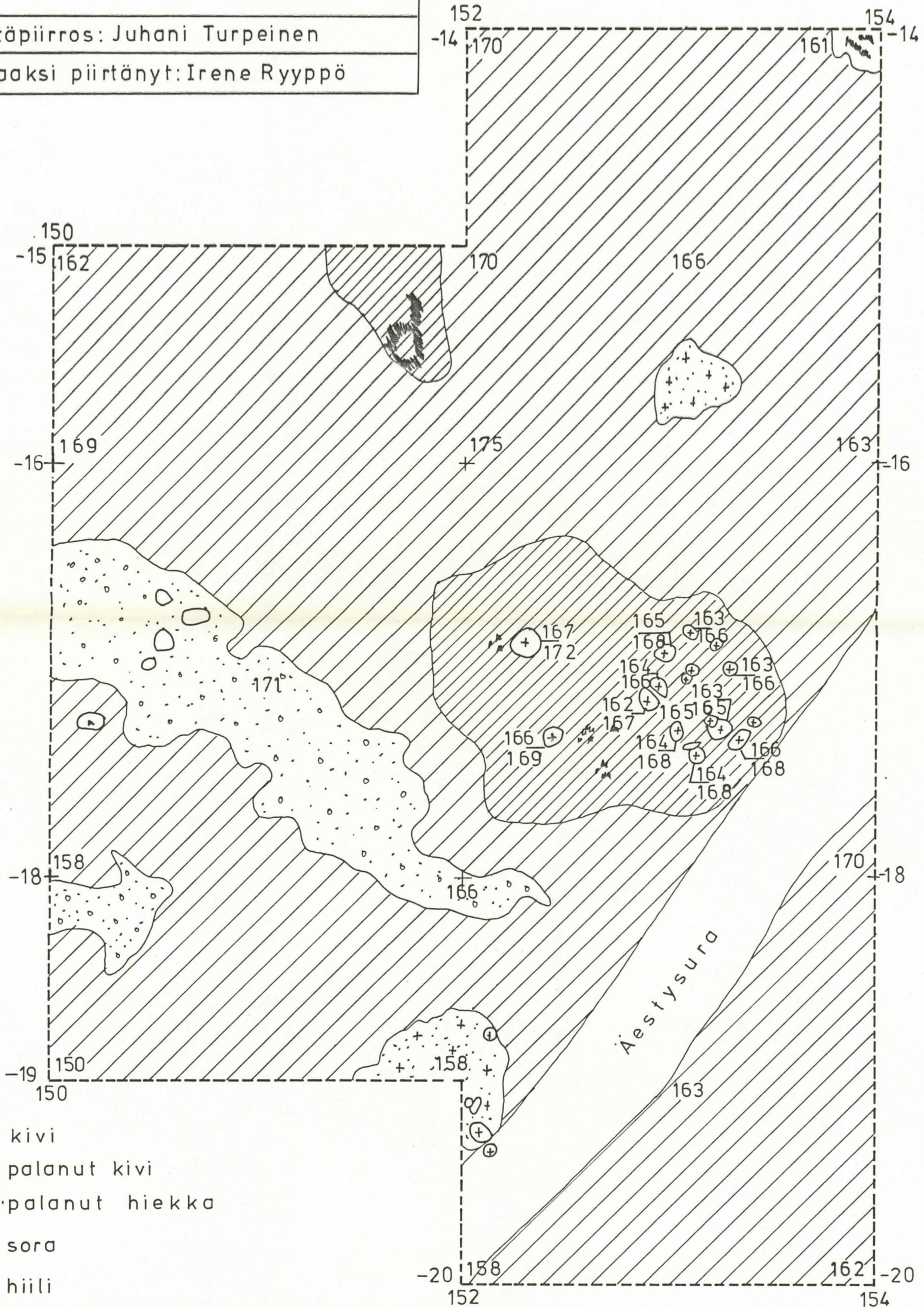

TORNIO		Rakanmäki	
Tasokartta		G-alue	
taso I	18-19.8.1987	kartta 8	
OULUN YLIOPISTO		Historian laitos	
KP 4		Mittakaava 1:20	
Kenttäpiirros: Juhani Turpeinen			
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö			

TORNIO		Rakanmäki	
Tasokartta		G - alue	
taso II	24.8.1987	kartta 9	
OULUN YLIOPISTO Historian laitos			
KP 4		Mittakaava 1:20	
Kenttäpiirros: Juhani Turpeinen			
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö			

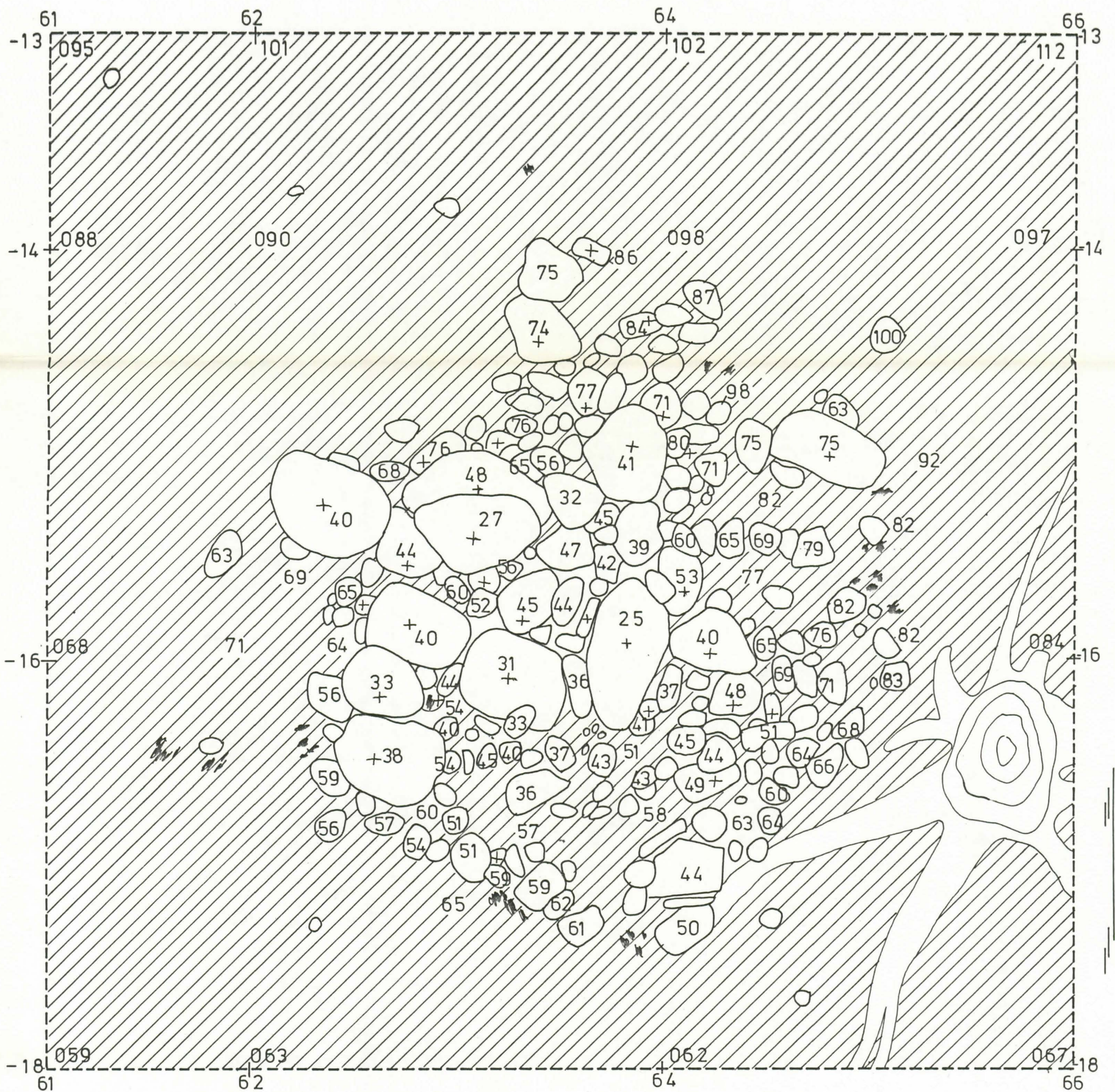
- kivi
- ⊕ palanut kivi
- ⊕+ palanut hiekka
- sora
- hiili
- /// hiilen ja noen värjäämä hiekka
- /// lievästi hiilen ja noen värjäämä hiekka

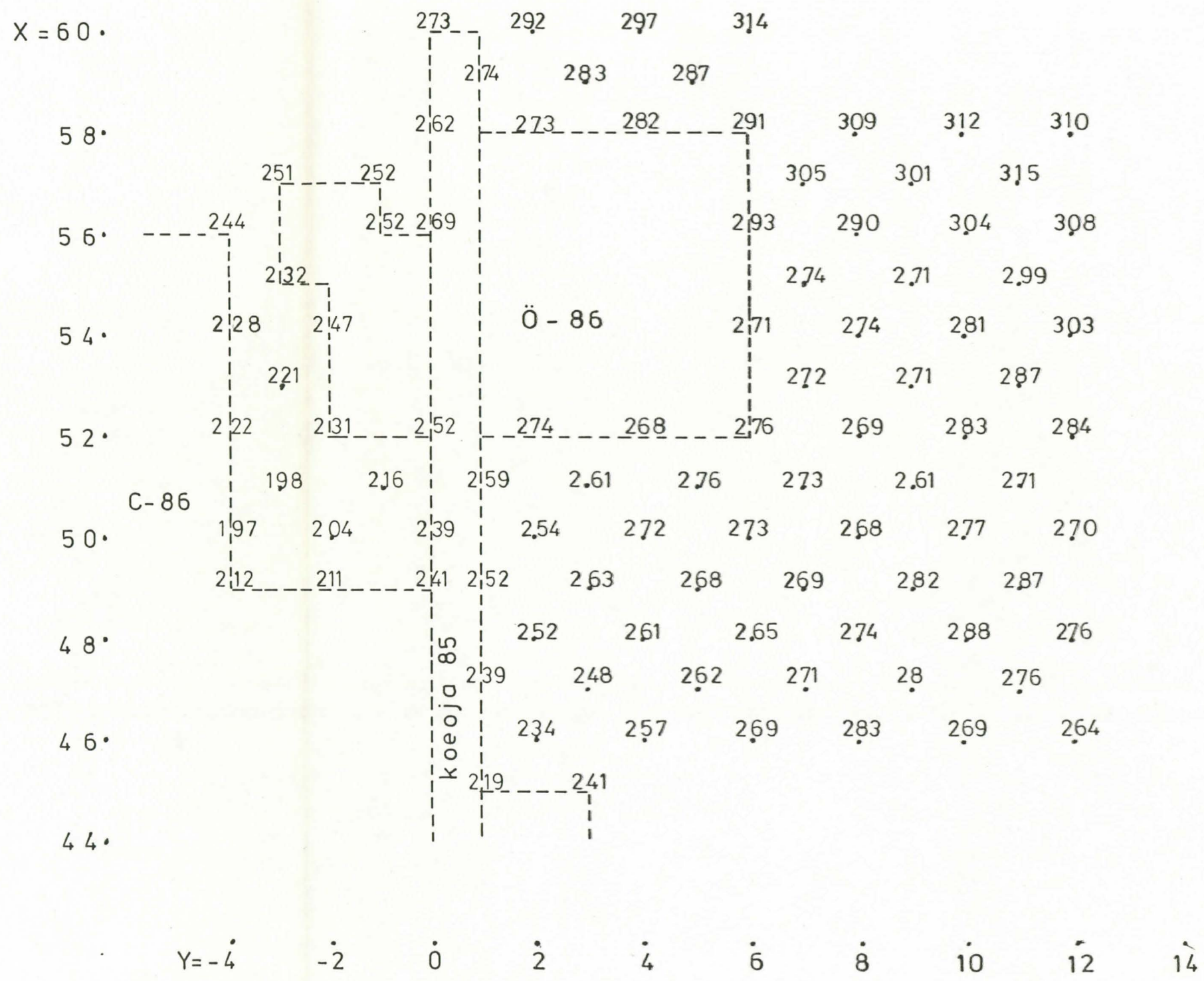
TORNIO		Rakanmäki	
Tasokartta		Pikku-Röykkiö <small>= Röykkiö palstalla 30:8</small>	
14.8.1987		kartta 10	
OULUN YLIOPISTO		Historian laitos	
KP 6	Mittakaava 1:20		
Kenttäpiirros: Juhani Turpeinen			
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö			

- kivi
- ✦ hiili
- /// hiilen ja noen värjäämä hiekka
- ⊕ palanut kivi

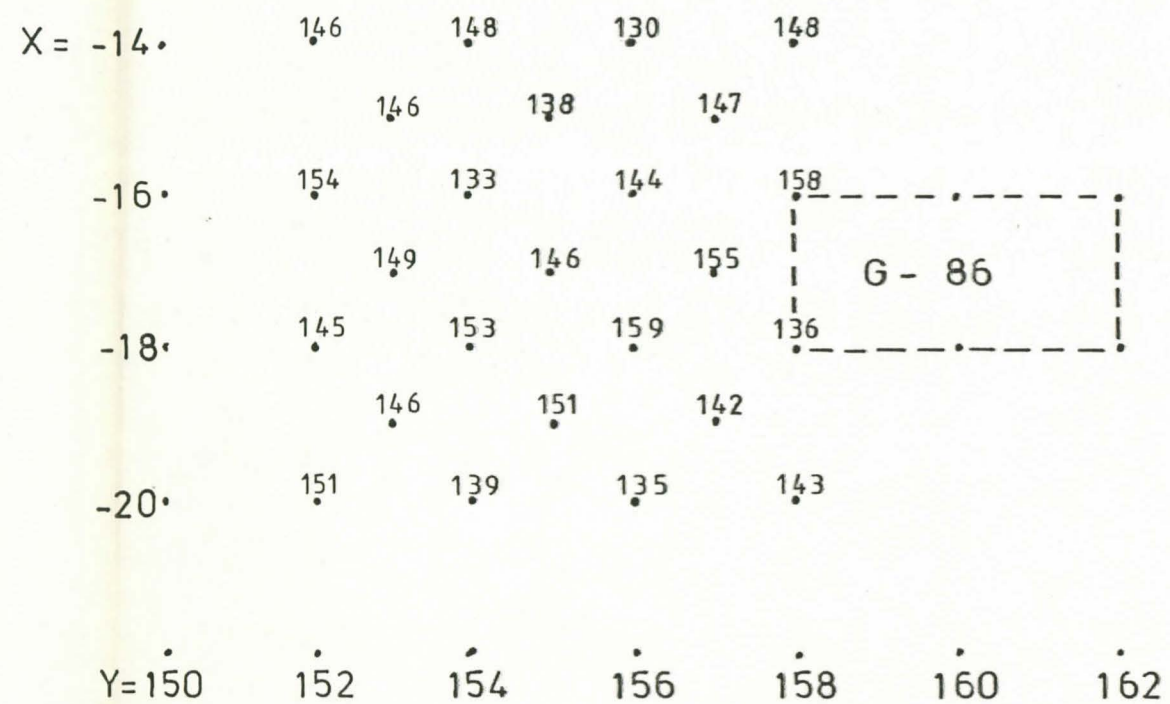
TORNIO		Rakanmäki	
Pintavaaituskartta		C ja Ö-alueiden laaj.	
pinta	3. 8. 1987	kartta 11	
OULUN YLIOPISTO Historian laitos			
KP 3		Mittakaava 1:100	
Kenttäpiirros: Mika Sarkkinen			
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö			

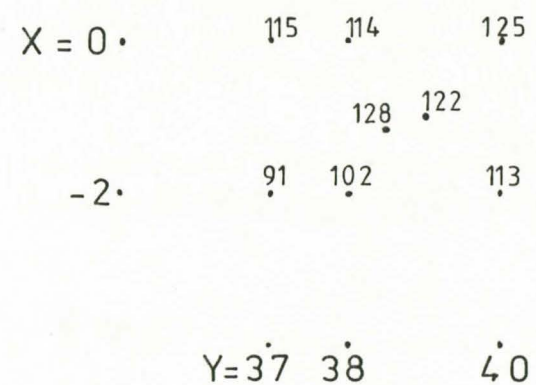

TORNIO		Rakanmäki	
Vaaituskartta		Kuoppa ja G, H-alue	
7-27. 8. 1987		kartta 12	
OULUN YLIOPISTO		Historian laitos	
KP3,4,6		Mittakaava 1:100	
Kenttäpiirros : Mika Sarkkinen			
Timo Ylimaunu, Matti Enbuska			
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö			

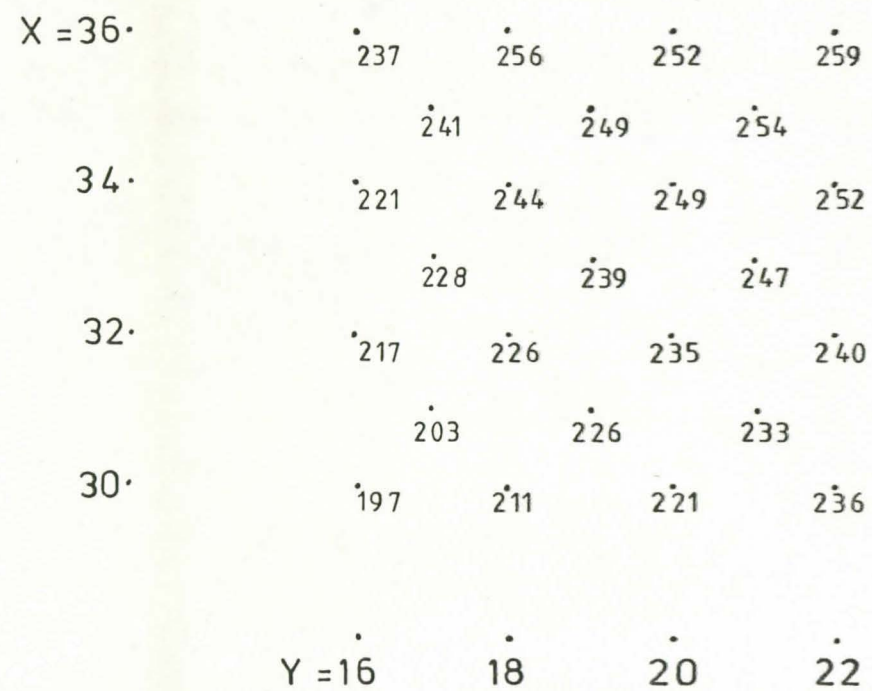
G-alue KP 4

Kuoppa KP 6

H-alue KP 3

TORNIO		Rakanmäki	
Vaaituskartta		Röykkiöt IV ja V ja	
Pikkuröykkiö	3-24.8.1987	kartta 13	
= röykkiö paikalla 30.8			
OULUN YLIOPISTO Historian laitos			
KP4,5,6		Mittakaava 1:100	
Kenttäpiirros: Matti Enbuska			
Puhtaaksi piirtänyt: Irene Ryyppö			

Röykkiö V KP 4

Y=-70 .	95	98	101	104	110	110	118	118	130	111	132	97	92	116	120
-69 .	114	116	114	116	130	140	120	113	99	92	98	95	98	105	112
-68 .	133	127	132	138	146	131	117	66	97	93	94	107	99	105	126
-67 .	138	135	142	147	136	160	128	87	75	92	78	91	121	131	143
-66 .	144	143	139	144	149	147	123	97	74	70	75	112	140	150	169
-65 .	137	129	134	133	134	140	136	119	119	103	135	131	131	170	187
-64 .	132	131	127	111	122	133	141	144	141	136	158	168	173	184	193

X= 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

Pikkuröykkiö KP 6

Y = 66 .	108	95	.	79	.	55
65 .	79	.	77	79	61	.
64 .	98	90	72	39	42	55
63 .	91	.	70	42	56	.
62 .	92	86	.	65	.	57
61 .	90	78	72	60	62	53

X= 13 14 15 16 17 18

Röykkiö IV KP 5

Y = -74 .	.	.	.	.	.	.			
-73 .	110	114	124	131	136	140			
-72 .	121	121	120	128	141	143			
-71 .	.	126	123	116	97	97	119	135	154
-70 .	.	137	132	90	100	137	117	123	141
-69 .	.	.	.	106	93	110	121	126	136
-68 .	.	.	.	110	92	96	122	138	157
-67 .	.	.	.	91	128	125	143	166	180
-66 .	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	.	.	.	145	146	161	184	191	.

X = 24 25 26 27 28 29 30 31 32